

o) Může předseda soudu svévolně obcházet zákon?

VE DNECH 10. A 11. ŘÍJNA 2016 SE KONALA TŘICÁTÁ DRUHÁ SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK. PŘEDSTAVENSTVO SE ZABÝVALO MIMO JINÉ NÁLEZEM, VE KTERÉM ÚSTAVNÍ SOUD OZNAČIL ZA SVÉVOLI, OBCHÁZENÍ ZÁKONA A INSOLVENČNÍ INŽENÝRSTVÍ POSTUP PŘEDSEDKYNĚ KRAJSKÉHO SOUDU V OSTRAVĚ PŘI PŘIDĚLOVÁNÍ VĚCÍ INSOLVENČNÍM SPRÁVCŮM.

Jde o věc, kterou jsme na představenstvu diskutovali poprvé před dvěma lety, v září 2014. Šlo o to, že předsedkyně Krajského soudu v Ostravě ustanovovala insolvenční správce jinak než předsedové ostatních soudů. Využívala výjimky a fakticky porušovala objektivní „kolečko“ pro určování správců, které zavedla novela insolvenčního zákona. Věc tehdy vzbudila na představenstvu rozsáhlou diskuzi. Zazněla zde kritika. Nakonec ale zvítězil většinový názor: „Nedělat s tím za Českou advokátní komoru nic.“

Měl jsem s tím tehdy docela problém. Komora se podle mne má vyjadřovat k nestandardním postupům orgánů veřejné moci, ať již jde o netransparentní přidělování trestních případů ex offio, nedůstojné prohlídky advokátů u bezpečnostních rámců, nebo o svévolné ustanovování insolvenčních správců. Měl jsem silný pocit, že jsme jen naprázdno otevírali ústa a nakonec nic neřekli. Emoce mne dovedly tak daleko, že jsem porušil loajalitu a napsal o nás do Bulletinu advokacie č. 11/2014 úvodník s názvem „Ten kdo mluví nahlas a nic neřekne“. Vzbudilo to zlou krev. Musím ale přiznat, že toho dodnes nelituji.

Odhadoval jsem, že se problém vyřeší i bez naší aktivity „do roka a do dne“, neboť šlo o evidentní svévoli. Jsem rád, že jsem se nemýlil, i když to nakonec byly roky dva. Věci se nyní zabýval Ústavní soud, který vydal dne 6. září 2016 nález IV. ÚS 3141/15, kde celou věc zhodnotil takto (citace z bodu 26. odůvodnění): „Aktivity předsedkyně Krajského soudu v Ostravě, spočívající v plošném a dlouhodobém popírání zákonných pravidel

a přidělování insolvenčních věcí podle vlastní – svévolné úvahy, vykazují rysy obcházení zákona ve značném měřítku; jejich projevy lze nazvat insolvenčním inženýrstvím a u dotčených subjektů logicky podněcují úvahy o záměrně budovaném klientelistickém, neřkuli korupčním prostředí. Zavedená praxe popírá rotační systém ustanovování insolvenčních správců, na kterém koncepčně staví insolvenční zákon ve znění novely č. 294/2013 Sb., s účinností od 1. 1. 2014. Fakticky je udržován status quo nominačního systému, který byl uplatňován podle právní úpravy dřívější a na základě dobrých důvodů opuštěn.“

Závěr, který mi z toho plyne – kromě toho, že „kolečko není elipsa“ (jak se trefně vyjádřil jeden kolega) – je ten, že i předseda soudu musí dodržovat zákon. Nález k tomu ještě říká (citace z bodu 28. odůvodnění): „Soudní funkcionáři, tím spíše, slouží-li jejich úkony podpůrně výkonu nezávislé rozhodovací činnosti soudců, do které tím současně zasahují, musí být nadmíru citliví na projevy svévole – tím spíše nesmí činit pravý opak či jen vzbuzovat svými aktivitami takový dojem.“

Když krátce odbočím jinam, nález (mimo jiné) znovu nastoluje otázku, zda předsedové soudů postupují správně ve věci zmíněných prohlídek advokátů u bezpečnostních rámců. Připravuji návrh, aby se představenstvo z tohoto pohledu nálezem zabývalo. Připomínám, že z ustanovení § 7 odst. 2 zákona o soudech a soudcích plyne, že povinnost podrobit se prohlídce se *nevztahuje* na státní zástupce, advokáty, notáře a soudní exekutory, *nestanovi-li předseda příslušného soudu jinak*. Kdy může stanovit jinak? Kdy je přípustná výjimka z pravidla, že advokáti nemají povinnost podrobovat se prohlídkám? Může být tato výjimka trvalá? Může se týkat celé jedné vyjmenované profesní skupiny (advokátů) a vůbec se netýkat druhé vyjmenované profesní skupiny (státních zástupců)? Není to diskriminace? Neporušuje se tím rovnost stran? Není to svévole?

S ohledem na zásadní význam nálezu připravila Česká advokátní komora ve spolupráci s Asociací insolvenčních správců seminář, který proběhne 16. prosince 2016 na půdě Justiční akademie v Praze. Vystoupí zde i JUDr. Jaromír Jirsa, předseda senátu, který o věci rozhodoval.

♣ JUDr. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ, člen představenstva ČAK